

Bijlage Instrumenten sanctiestrategie

Bestuursrechtelijke aanschrijving

De zogenoemde aanschrijving vormt het belangrijkste instrument voor de gemeente om de regels op bestuursrechtelijke wijze te handhaven. De term aanschrijving staat voor een procedure die start bij constatering van een overtreding en die, zo nodig, eindigt bij het ongedaan maken van de overtreding onder dreiging van een last onder dwangsom of bestuursdwang.

Vooraankondiging optreden bestuursdwang/last onder dwangsom

De ambtelijke waarschuwing en de vooraankondiging zijn geen besluiten in de zin van de Awb. Met deze waarschuwing en/of vooraankondiging stelt de gemeente vast dat een overtreding is geconstateerd. Zij deelt de overtreder/belanghebbende mee dat wordt overwogen om bij voortzetting of herhaling van de overtreding handhavend op te treden.

Handhaving door het toepassen bestuursdwang

De Gemeentewet kent in artikel 125 aan het gemeentebestuur een algemene bevoegdheid toe tot het uitoefenen van bestuursdwang. In het tweede lid wordt aangegeven dat de bevoegdheid tot toepassing wordt uitgeoefend door het college. Het komt erop neer dat de gemeente zelf de overtreding ongedaan maakt of daartoe opdracht geeft. De kosten die door de gemeente worden gemaakt worden in verhaald op de overtreder.

Handhaving door het opleggen van een last onder dwangsom

Een bestuursorgaan dat bevoegd is om bestuursdwang toe te passen kan aan de overtreder een last onder dwangsom opleggen (artikel 5:32, Algemene wet bestuursrecht). Bij deze bestuursrechtelijke dwangsom wordt de overtreder aangeschreven om de overtreding te beëindigen en/of voortzetting of herhaling daarvan te voorkomen. De prikkel hierbij is de oplegging van één of meerdere geldbedragen. Deze geldbedragen moet de overtreder betalen wanneer hij binnen een bepaalde termijn niet voldoet aan de wet- en regelgeving.

Strafrechtelijke handhaving

Het strafrecht vervult een bescheiden rol in het fysieke handhavingsdomein. Toch bevatten de bouwregelgeving en het bestemmingsplan een breed scala aan strafbepalingen. De wetgever gaat ervan uit dat strafbaarstelling altijd zin heeft, ook al fungeert het strafrecht voornamelijk als vangnet. In theorie zijn er voldoende mogelijkheden voor opsporing, maar in de praktijk wordt slechts mondjesmaat een strafrechtelijke procedure gevolgd. Het strafrecht wordt bij handhaving gezien als ultimum remedium.

Bestuurlijke strafbeschikking

De bestuurlijke strafbeschikking is een zogenoemde punitieve sanctie. Dit in tegenstelling tot de andere bestuurlijke instrumenten die er niet op gericht zijn om een overtreding te bestraffen maar om een situatie die in strijd is met de voorschriften op te heffen of om herhaling daarvan te voorkomen. Bij de bestuurlijke strafbeschikking hoeft de overtreder niet eerst een waarschuwing te ontvangen. Hierdoor kunnen vooraankondigingen en aanschrijvingen achterwege blijven. Zodra een overtreding wordt geconstateerd kan direct tot handhaving worden overgegaan. Het instrument van de bestuurlijke strafbeschikking geeft de mogelijkheid om overlast in de openbare ruimte aan te pakken (regels uit de Algemene Plaatselijke Verordening). Als er een strafbaar feit wordt begaan kan de overtreder in verzet bij het Openbaar Ministerie.

Bestuurlijke boete

Ook de bestuurlijke boete is een punitieve sanctie. In veel opzichten lijkt de bestuurlijke boete op de bestuurlijke strafbeschikking. De bestuurlijke boete wordt opgelegd door een bestuurlijk toezichthouder die tevens bijzonder opsporingsambtenaar is in het kader van de identificatieplicht. Anders dan bij de

bestuurlijke strafbeschikking vloeien de opbrengsten van de boetes in de gemeentekas. Daar staat tegenover dat de gemeente volledig verantwoordelijk voor het gehele proces van oplegging en afdoening.

Privaatrechtelijke handhaving

Hoewel de nadruk ligt op bestuursrechtelijke instrumenten zal hier kort aandacht worden besteed aan de mogelijkheid om via de privaatrechtelijke weg tot handhaving van bijvoorbeeld het bestemmingsplan te komen. De gemeente heeft de mogelijkheid om te handhaven op basis van artikel 6:162 van het Burgerlijk Wetboek (onrechtmatige daad). In beginsel kan de gemeente niet de privaatrechtelijke weg bewandelen om op te treden tegen de overtreding van publiekrechtelijke (gebruiks)voorschriften. De privaatrechtelijke weg lijkt alleen zinvol in situaties waarin het publiekrecht tekortschiet. Als voorbeeld kan worden genoemd de bouwverplichting in overeenkomsten bij gronduitgifte. In dat geval fungeert de overeenkomst als aanvulling op het bestemmingsplan.